

חוק העונשין מחולק לשלושה חלקים ורבדים, רובד אחד מסתמך על חוקי היסוד, השני זה החלק המקדמי והספציפי של חוק העונשין והשלישי- העבירות עצמן. משפט חוקתי לפי חוק יסוד אסור לפגוע בחוק יסוד כבוד האדם, רק במצב בהתאם לסעיף 8 – אפשר לפגוע בחוק הזה אם עומדים בקריטריונים שנקבעו בסעיף הזה. סעיף 8 אומר:

1. יהלום את ערכייה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
2. הקריטריון השני חוקק לתכלית ראויה.
3. הפגיעה תהיה מידתית, במידה שאין עולה על הנדרש.
4. ב1992 חוקק חוק יסוד כבוד האדם, אהרון ברק חוללה את המהפכה החוקתית.
5. אחרי שחוקק החוק התפרש ע"י אהרון ברק – סמכות לבימ"ש לבטל חוקים שלא עומדים בחוק היסוד ולא עומדים בקריטריונים של משרד ההגבלה.
6. סעיף 10 לחוק האדם וחירותו קובע – שמירת דינים/חוקים. כל החוקים שחוקקו לפני 1992 אין סמכות לבימ"ש לבטל אותם. כל מה שחוקק אחרי – יש סמכות לבטל.
7. לגבי חוק העונשין, כמעט כל החוק הספציפי(אופרטיבי) חוקק לפני 1992 וכן בימ"ש אין לו סמכות לבטל עבירה כזו או אחרת, החלק הכללי והמקדמי חוקקו אחרי 1992- לכן הם יכולים להתבטל ע"י בימ"ש.
8. לגבי החלק הזה כן נפרש ברוח חוקי היסוד. אפשר להגיד שיש בעיות שהוא לא חוקתי, לנסות לפרש אותו במידה מסויימת אבל לא ניתן לבטלו.
9. דין מהותי זה בעקרון העבירות עצמן והניתוח שלהן.
10. דין דיוני זאת הפרוצדורה, דינים שקשורים בדיני ראיות. למשל: שאני מגיעה לבימ"ש ורוצה להביא עד מטעמי זה אומר שאני יכולה לשאול אותו רק חקירה ראשית.
11. עקרון החוקיות – בעצם מתחלק לשלושה חלקים:
 - א. אין עבירה ואין עונש אלא בחוק או על פיו – סעיף 1. – אם אני רוצה לעשות להאשים מישהו אני צריכה שיהיה לי סעיף או חוק להתבסס על זה. העבירה חייבת להיות כתובה בחוק. על פיו = תקנה. תקנה לא חייבת לעבור את כל החקיקה של הכנסת, מעין חקיקת משנה. הבעיה עם תקנה שהיא לא עברה שלושה קריאות ולכן אם היא תפגע מאוד באזרח זה בעייתי. אם אני קובעת תקנה זה צריך לעבור שני דברים:
 - 1) ועדה מועדות הכנסת.
 - 2) עד 6 חודשי מאסר. אין לתקנה לקבוע עונש למעל 6 חודשים.
 - ב. בהירות וודאות -
 - 1) 3 קריאות.
 - 2) חוק ברור. "אין עונשין אלא אם מזהירין". החוק צריך להגדיר מה מותר ומה אסור.
 - 3) פרסום החוק.
 - ג. רטרואקטיביות –

לך הביתה – הבן אדם הולך הביתה אם קוראת הסיטואציה הזאת. נעברה עבירה ובוטל בחיקוק האיסור עליה – תתבטל האחריות הפלילית לעשייתה; ההליכים שהוחל בהם – יופסקו; ניתן גזר-דין – יופסק ביצועו; ולא יהיו בעתיד עוד תוצאות נובעות מן ההרשעה.
 - ד. פס"ד חלוט – שההליך למעשה נגמר. יכול להיות שההליך נגמר כי היה כבר פס"ד והוגש ערעור ודנו בהכל. יכול להיות שניתן פס"ד וחלף זמן הערעור והפס"ד הופך חלוט. הכוונה – פס"ד סופי שלא ניתן לערער עליו.
 - ה. 5א הסעיף מדבר על מצב של לפני פסק דין חלוט.

20.12.17

כשרות

1. **גיל 34 ו'**
 - א. גיל האחריות הפלילית – 12.
 - ב. עונש מאסר – גיל 14, גם מאסר בפועל (במועד גז"ר).
 - ג. אישור יועמ"ש מעל לשנה מזמן ביצוע העבירה. לקטינים יש התיישנות נוספת שאם עוברים שנה צריך אישור יועמ"ש.
 - ד. בימ"ש לנוער – שיקום, דלתיים סגורות.
2. **כשרות נפשית 34 ח'**
 - א. בזמן ביצוע העבירה: ← זיכוי מחמת אי שפיות.

יכול להיות מצב שמישהו בזמן ביצוע העבירה הוא סובל ממחלה נפשית ומחלה זו גורמת לו לבצע את העבירה. בסיטואציה כזאת הוא מקבל פטור ומה שזה אומר – שהוא מזוכה מחמת אי שפיות. או 1 או 2.

- 1) לא מבחין בין טוב לרע. אין לאדם תודעה.
 - 2) לקה בדחף לאו בר כיבוש. למשל נפוץ במקרים של סכיזופרניים, הם כן מבינים אבל הם מבצעים עבירות בגלל המחלת נפש הזאת.
- *הפרעה נפשית לא נותנת פטור רק מחלה נפשית.
קשר סיבתי+פסיכונה ← לביצוע העבירה.
מחלה – שיבוש טוטאלי.
הפרעה – פחות חמור, אפשר לשלוט.

סעיף 300 א' – ענישה מופחתת

סעיף יחסית חדש, מדבר על ענישה מופחתת בשלושה מצבים:

1. הפרעה נפשית חמורה – לא פסיכוזה. בסיטואציה הזאת הנאשם יכול לבקש הקלה בעונש בעבירות המתה.
*אומרים שמישהו סובל ממשוהו נפשי, לבדוק את התנאים של 34 ח'. אם הוא לא עומד בתנאים ולא סובל מאי פסיכוזה, שוללים את 34 ח', בודקים את 300 א'.
- ב. בזמן הדיון – סעיף 170 לחסד"פ ← חוק סדר דין פלילי.
1) 171 לחוק סדר דין פלילי ← מצב שבו הסניגור חושב שלמרות שהנאשם לא מתקשר איתו הוא יכול להביא לזיכוי של הנאשם והוא מבקש להמשיך את ההליך בלעדי הנאשם. בימ"ש יכול להתיר את זה אבל הוא רואה שזה הולך לכיוון של הרשעה הוא יפסיק את ההרשעה ויחדש אותם עם הנאשם. ממצב כשהוא מבריא.

רצייה ס' 34 ז'

הכוונה רצון. לא היה לי רצון לבצע את העבירה. זה מצב שמישהו שפוי אין לו בעיה של כשרות נפשית אבל קרה לו משהו פיזי פנימי או חיצוני שגרם לו לבצע את העבירות. נגיד סהרריות, עקיצת דבורה, אפילפסיה, בלמים לא עובדים וכו'.. כל הסיטואציות האלה, לאדם אין בעיה נפשית, יש לו פשוט בעיה פיזית. תמיד מתבלבלים, לא להתבלבל.
במצב הזה אם אדם לא מוכיח שהיה אפשר להמנע מראש, הוא יכול לזכות בפטור לפי הסעיף הזה.
רלוונטי על כניסה למצב בהתנהגות פסולה למשל – שיכור. אם בגלל עצמי אני שיכורה, אני לא אקבל פטור של שכרות. מה שהוא כן מקבל בסיטואציה הזאת ← אי אפשר להאשים אותו בעבירות שדורשות כוונה. נגיד רצח, דורש כוונה תחילה.

6.12.17

עקרון הוודאות:

1. החוק הזה צריך לעבור שלוש קריאות.
2. צריכה להיות אזהרה לציבור.
3. החוק צריך להיות מפורסם לציבור.

איסור לרדרואקטיביות

1. אם העונש מוחמר ואם העונש מוקל – כלל אצבע, בדרי"כ שיש סיטואציה שהיא לטובת הנאשם החוק בעצם מקל עם הנאשם. יש הקלה:
א. סעיף 3 – מדבר על עבירה שהם צריכים להיות מפורסמים וגם בתוקף. צריך גם וגם כדי שנוכל להאשים מישהו בעבירה.
ב. סעיף 4 – סעיף לך הביתה – למה אתה הולך הביתה? סעיף שאומר אם התחלת הליך משפטי ובוטלה העבירה אתה הולך הביתה.
ג. סעיף חמש:
1) א – לפני פס"ד חלוט, יכול שיהיה לי שינוי בהגדרה של העבירה. חטיפה במרמה, אני יכולה לרמות מישהו שאני חוטפת אותו. תתארו מצב שאני מגישה כתב אישום ופתאום משנים את ההגדרה של חטיפה במרמה. בסיטואציה כזאת, לפני פס"ד חלוט – השינוי

המקל מטיב עם הנאשם. יכולה גם להיות סיטואציה שמשנים משהו מהסייגים - אני קטינה ואני לא ברמת עונשין עד גיל 12. הגשתי כתב אישום ושינוי את החוק לגיל 13. לפני פס"ד חלוט אני נהנת מהסייג.

(2) ב - אחרי - אחרי פס"ד חלוט, לא מבוטלת העבירה אבל משתנה העונש. אם העונש משתנה לטובה הנאשם יכול להנות מהעונש המקסימלי המקל.

ד. סעיף 6 - המחוקק מחוקק אותם באירועי חירום. פיגועי טרור וכו'. הממשלה מחוקקת חוקים זמניים. חוקים אלא בניגוד לסעיף 4, 5, גם אם יהיה ביטול של החוקים האלה והחמרה, כל עוד בגלל שזה זמני, זה ממשיך לחול כלפי מי שביצע אותו בזמן הרלוונטי.

התיישנות - לכל סוג של עבירה מתקיימת זמן התיישנות מסוים בחוק, מלבד עבירות מין. מסווגת עבירה לפי העונש הקבוע שלה.

1. עבירת ח - עד 3 חודשים מאסר.
2. עבירת אבון - 3 חודשים עד 3 שנים.
3. עבירת פשע - 3 שנים ומעלה.

א. קובעים שכל עוד לא תמה תקופת ההתיישנות הישנה, תחול התקופה החדשה גם אם היא מחמירה עם הנאשם. זה אומר אם בשנה ה-9 אני חושבת שנגמר הסיפור ואני יכולה להשתחרר ופתאום מוארכת תקופת התיישנות ל-12 שנה, אני ממשיכה הלאה.

חופש הביטוי ופרשנות

לבימ"ש יש כלי מאוד חשוב וזה הפרשנות. יש חשיבות ממש גדולה לפירוש של בימ"ש.

בימ"ש מפרש חוקים היום, הוא עושה את זה לפי הפרשנות התכליתית ובעצם הוא עושה בדיקה בשני שלבים:

1. בדיקה סובייקטיבית - לשם מה נחקק החוק הזה, מה עמד מול המחוקק באותו זמן. נכנס לדברי ההסבר של החוק, ההיסטוריה של אותה תקופה. שנחקקה כל עבירה ועברו עשרות שנים.. דברים שיש היום לא היו אז.
2. בדיקה אובייקטיבית - מה התכלית היום של החוק ביחס לערכים שיש לנו בחוק.

א. לדוגמא: פעם אם מישהו היה רוצה לבצע מעשה מגונה הוא היה צריך לחשוף או לגעת במישהו. היום אפשר לבצע מעשה מגונה גם באמצעות תמונה בפייסבוק. **העבירה השתנתה.**

ואז מגיעים לפרשנות מה האפשרות הלשונית שמגשימה באופן הטוב ביותר את התכלית.

1. צריך לדעת שיש סעיף שמפרש לנו הרבה סעיפים והגדרות. 34 כ"ד למשל יכול להגיב מה זה נכס, חבלה חמורה. הרבה פעמים בחוק העונשין הוא מחולק לסימנים, למשל המרדה, בתוך החלק הזה

- יש הגדרות מה זה המרדה. יכול להיות שיש פירוש 34 כ"ד חבלה חמורה, או באותו סימן. כל פרק נקרא סימן.
2. עוד סעיף 34 כ"א בעצם קובע שאם יש כמה פירושים סבירים שיגשימו את התכלית אז צריך לבחור בפירוש המקל עם הנאשם.

בימ"ש דווקא בחוקים שקשורים לחופש הביטוי הוא מפרש אותם בצורה כזאת שאפשר להגיד שהיא מקלה יחסית עם הנאשם. בימ"ש עושה את זה ← **חופש הביטוי זה זכות יסוד וזה רק להגיד דברים** ← בגלל שזאת זכות יסוד מאוד חשוב בימ"ש רוצה לאנשים בחברה להשמיע את העמדה שלהם.

המיעוט הדרך שלו להביע את העמדה שלו בבית הנבחרים היא מוגבלת. לכן הדרך היחידה של המיעוט לצעוק את הצעקה שלו זה באמצעות חופש הביטוי, לכן בימ"ש נותן לזה מעמד מאוד גבוה.

פס"ד אלבא

מדבר על סעיף 144 ב' – השופטים תוהים מה זה המילה **דבר**? "המפרסם דבר מתוך מטרה"..
 השופטים אומרים ← דבר זה בעל תוכן גזעני. הם אומרים אם אתה מפרסם דבר זה לא כל דבר זה דבר שהוא בעל תוכן גזעני מתוך מטרה להסית לגזענות. אי אפשר להסתפק במילה דבר לבד.
 הם עושים פה דרישה. בנוסף, דנו בפס"ד הזה בהלכת המטרה, רוב העבירות לא דורשות מטרה. שמדובר בעבירות התנהגות נקבע שאפשר להכיל את הלכת המטרה. – זה אומר אם הייתה לו צפיות שמשוהו כזה יוביל לגזענות זה כאילו הייתה לו מטרה לזה. **זה היה עמדת הרוב.**
דעת המיעוט ← מטה, דך ובורנר. אומרים, לא צריך להוסיף שהדבר הוא בעל תוכן גזעני, כלומר ברגע שאני מוסיפה להגדרה אני משנה את החוק והופכת אותו ליותר קשה להוכחה. מה שהם אומרים, לא צריך לעשות את זה:

1. זה עבירה גם ככה מיוחדת, יש לה שסתום להוכחה, ברוב העבירות לא צריך מטרה צריך מודעות, להוכיח מטרה זה יותר קשה. העבירה דורשת ממני להראות שלמבצע יש מטרה – קשה להראות את זה. כלומר, רוב העבירות שלי דורשות שתהיה מודעות.
 אומרים, לא צריך להגביל את זה בתוכן גזעני כי גם ככה יש לה יסוד נפשי מיוחד ולא פשוט להוכיח אותה.
2. יש גם מחסומים חיצוניים לעבירה הזאת. כמו למשל, סעיף 144 ה קובע שכל פעם שרוצים להאשים בעבירה הזאת צריך אישור של היועץ המשפטי לממשלה. למשל, בעבירה של שוד, אונס, אלימות חמורות אני לא צריכה אישור של אף אחד. אם אני מקבלת תיק של הסטה של גזענות אני צריכה אישור של היועמ"ש. זה אומר שזה עובר לפרקליטות המדינה, עובדות, ראיות.

השופטים אימצו מבחנים הסתברותיים שאמורים ללמד אותנו אם אפשר להאשים בעבירה או לא:

1. הסתברות וודאות קרובה – זה המבחן הכי מחמיר עם מי שצריך להוכיח אותו. כשאני מדברת על מבחן כזה, אני צריכה להראות שמישהו היה גורם לגזענות או מה שהוא עשה ימריד מישהו אחר. כל פעם במבחן הזה, קשה לתביעה להוכיח את זה, בוודאות קרובה צריך להראות שמישהו יקרה. **זה מבחן שמגן על חופש הביטוי.**
2. מבחן פחות חמורים: וודאות ממשית, הסתברות סבירה.. סביר להניח שזה יסית או ימריד. הרבה יותר חלש. בהרבה פס"ד דנים איזה מבחן הסתברותי צריך להכיל. גם בפס"ד אלבא.
 בפס"ד אלבא לא מכריעים איזה מבחן הסברותי צריך לכול אם בכלל.

פס"ד כחנא

עם כרוז קרא להפציץ, ייחסו לו עבירה של המרדה. עבירה של המרדה יש לה הגדרה בסימן של המרדה. העבירה הרלוונטית היא 134, 133, 136. ההגדרה עצמה מחולקת ל 4 136 והיא מאוד לא ברורה. מה שנכון לכחנא זה הרביעי – לעורר מדנים ואיבה בין חלקים שונים של האוכלוסין. ההגדרה מאוד רחבה והשופטים אומרים שזה פוגע בעקרון החוקיות כי ההגדרה לא ברורה, בגלל שההגדרה כ"כ רחבה השופטים אומרים שצריך לצמצם את הערך המוגן שעומד מאחורי העבירה. הסבר ← **מאחורי כל עבירה יש ערך שרצו לשמור עליו. למשל רצח – שלמות הגוף והחיים.** ←

דעת הרוב ← מה ששופטי הרוב אומרים בפס"ד שההגדרה מאוד רחבה וצריך לצמצם את הערך המוגן באופן שהוא **פגיעה ביציבות המשטר הדמוקרטי**. מאוד קל לערער את יציבות משטר הדמוקרטי, הם אומרים שהמשטר חזק וצריך להרשיע מישהו רק במקרה שהוא יערער את היציבות של המשטר.
 בפס"ד נאמר שעוד ערכי דמוקרטיה כמו שוויון ודו קיום לא צריכים להיות בערך המוגן. הערך המוגן צריך להיות יציבות המשטר. אם הוא לא ערער את יציבות המשטר אז הוא לא ביצע את העבירה.
דעת המיעוט ← הערך המוגן צריך לכלול גם את ערכי הדמוקרטיה, צריך להתחשב בשוויון ודו קיום ואם מישהו פוגע בזה הוא מסכן את המשטר וגם ממריד.

אחרי זה, בפס"ד כהנא דיברנו על מבחנים הסתברותיים, על איזה צריך להכיל והאם צריך להכיל?

השופט גולדברג אומר ← צריך להכיל פה מבחן של פוטנציאל ממשי לפגיעה שזה מבחן האמצע. בוא נאשים בפוטנציאל ממשי להמרדה. אומר את זה, כי בעבירה של המרדה אין יסוד נפשי מיוחד. ובנוסף טוען, שהמשטר שלנו הוא משטר חזק והוא יכול לסבול זעזועים ולכן גם אם מישהו ממריד ועושה פעולות קשות עדיין זה לא מערער את כל המשטר, צריך מבחן משמעותי. לא הכי משמעותי אלא את הבינוני.

שופטי הרוב ← הערך המוגן צריך להיות מאוד מאוד מוגבל. כלומר רק אם מערערים את יציבות המשטר זה יחשב להמרדה. וודאות קרובה, ממשית וסבירה.

ברק אומר שהוא חושב שמספיק במבחן בוודאות סבירה ← הוא אומר אני צמצמתי כבר את הערך המוגן. אני קבעתי שהערך המוגן יהיה יציבות המשטר.

דבר שני הוא אומר ← שמדובר במקרה הזה בענישה בדיעבד. הרי הפרסום כבר היה. מה שכהנא רצה להגיד הוא כבר אמר. כלומר, הפגיעה והאמירה כבר נאמרה.

השופט מצא ← יש אבסורד להכיל מבחן הסתברותי ← ככל שהביטוי יותר קיצוני, פוגע ובוטה, הסיכוי שהוא ישפיע על מישהו אחר הוא יותר קטן. נגיד אם אני אומרת אמירה מאוד קיצונית, רוב הכיתה לא תקשיב לי כי אמרתי משהו קיצוני. אני לא אצליח להמריד את רוב הכיתה. אומנם לא נעים להקשיב להם אבל הסיכוי שיצליחו להמריד מישהו זה קלוש מאוד. אם בוודאות קרובה אני צריכה להראות שזה גורם להמרדה, הסיכוי הוא קטן מאוד.

בסופו של דבר בדעת הרוב ← כהנא מזוכה. ואז בעצם יש דיון נוסף. דני"פ כהנא. לעבודה סעיפים של המרדה, העולם של כהנא, מה שרלוונטי זה הדני"פ שורה תחתונה. גם בדני"פ דנו בשאלה מה הערך המוגן שצריך להיות בעבירה הזאת? דעת הרוב הפכה את היוצרות בדני"פ וקבעה שהערך המוגן בעבירת ההמרדה הוא לא מוגבל למבנה המשטר הדמוקרטי או יציבותו והוא כולל גם ערכים נוספים של שיוון, זו קיום סולידריות וכו'. עכשיו החמירו את העבירה! זה לא כולל רק אם אני מפילה את המשטר אלא גם דו קיום, שיוויון וכו'.. השופט אומר שהוא הרחיב את עבירת ההמרדה אך קובע 2 מבחנים שבביל לצמצם אותה :

1. עוצמת הפגיעה – צריך להיות פגיעה משמעותית מאוד.
2. היקף הפגיעה – זה אומר שהאמירה הזאת תעורר שנאה בין חלקי אוכלוסייה. לא מספיק שאני מעוררת שנאה ביני לבין מישהו מסוים מקבוצה מסוימת, אני צריך לעורר כנגד כל האוכלוסייה. למשל כל הבלונדיניות בכיתה בכלל.

המיעוט ← ברק וטירקל. צריך להיות רק הערך של יציבות המשטר הדמוקרטי.

השופטים אור ולוין מאמצים ודאות קרובה אך משאירים את זה בצריך עיון – כלומר יעינו בזה מתישהו.

ברק וטירקל אומרים שצריך לאמץ מבחן יותר קל של וודאות סבירה או ממשית, זה בגלל שהם גם ככה חושבים שצריך לצמצם את הערך המוגן. אם לא צומצם הערך המוגן כמו בדני"פ, צריך לאמץ מבחן של וודאות קרובה.

דורנר, קלוין ומצא ← חושבים שהעבירה לא כוללת יסוד הסתברותי. צריך להכיל מבחן הסתברותי, אין הכרעה לגבי הדרגה. אם העבירה מורחבת – צריך להכיל מבחן של וודאות קרובה.

מבחינת סעיף 133 ← נקבע לגבי המבחן ההסתברותי שאין הכרעה אם צריך או לא צריך לסיים, זה תלוי במקרה.

סיכום כהנא ← דני"פ זה השורה התחתונה.
הערך המוגן - שמירה על יציבות המשטר + ערכים של דו קיום ושיוויון + מבחנים :

1. עוצמת הפגיעה שזאת פגיעה חמורה,
 2. שתיים – היקף הפגיעה – פגיעה בחלקי אוכלוסייה.
- שמדברים על **הסתברות** אין הכרעה, אם הולכים עם הגישה המצומצמת ← ההכרעה היא וודאות קרובה.

בקיים יהיה מקרה דומה ← הפרקליטות רוצה להעמיד לדין בגין עבירות המרדה 133 ו-136, הפס"ד הרלוונטי שלנו זה הדני"פ כהנא.

הנושא של השיעור: כשרות

כשרות מתחלקת ל3 :

1. כשרות לפי גיל 34 ו'- מעל גיל 12, כשרות לעמוד לדין. מגיל 14 - ניתן להכניס למאסר בפועל. (במועד גזר הדין). כשיש הליך נוער בדלתיים סגורות, בבית משפט לנוער עד גיל 19. חייבים להגיש כתב אישום תוך שנה מביצוע העבירה, אם חלפה שנה צריך אישור של היועץ המשפטי לממשלה.

2. כשרות נפשית 34 ח'- נחלק אותה ל2:

א. בזמן ביצוע העבירה- מישהו בזמן העבירה סובל ממחלה נפשית ובגללה הוא מבצע את העבירה. בסיטואציה הזו הוא יהיה פטור. והוא מזוכה מחמת אי שפיות. סעיף 34 ח קובע שאם למישהו יש בעיה נפשית או שכלית ב2 סיטואציות :

- לא מבחין בין טוב לרע - אדם הוא ברמה של חוסר כשרות נגיד מדליק אש ולא מבין בכלל שהוא מדליק אש. אין לו שום תודעה. מחלה נפשית/ ליקוי שכלי. או
- כן מבחין בין טוב לרע, אך הוא לקה בדחף לאו בר כיבוש - דחף שהוא לא יכול לכבוש אותו לדוגמה סכיזופרניה. התחיל בפסק דין מנדלברויט ולאחר מכן תוקן בחקיקה. הכוונה לליקוי ביכולות שלו, לדוגמה קלפטומן מישהו שאוהב לגנוב ולא יכול לשלוט בזה.

הפרעה נפשית לא מעניקה פטור!

מה שנותן פטור זה מחלה נפשית ואם היינו שמים ליד הקלפטומן שוטר הוא היה שולט על עצמו לא לגנוב. ← נקרא מבחן השוטר.

צריך להיות קשר סיבתי בין המחלת נפש לבין העבירה. המחלת נפש הובילה את אותו אדם לבצע את העבירות. ברמה האופרטיבית - שולחים את הבנאדם לפסיכיאטר המחוזי והוא מכריע אם האדם בעת ביצוע העבירה סבל או לא סבל ממחלה נפשית. סעיף 34 ח' מדבר על מחלה נפשית מסוג פסיכוזה. התוצאה של הדבר הזה הוא זיכוי מחמת מחלת נפש. (פסק דין וחנון). זיכוי מחמת אי שפיות זה וחנון.

סעיף 300 א רבתי - ענישה מופחתת סעיף חשוב!

הוא מדבר על ענישה מופחתת ב3 מצבים :

- מצב שהוא הפרעה נפשית חמורה אך היא לא פסיכוזה. בסיטואציה הזו האדם יכול לבקש הקלה בעונש, בעבירות המתה. דוגמה :

גלעד שמן, רצח את חברה שלו בגיל 20 ומשו. ברמה העקרונית מה שקרה גלעד שמן אמר בכל המשפט שהוא לא רצח אותה אלא נפלט כדור. המשפט הזה היה פעם ראשונה שתועד במצלמות. לאחר מתן גזר הדין חוקק סעיף 300 א והוא ביקש שהתחשבו בו, הוא טען שהוא סבל מהלם קרב. ולקה בהפרעה נפשית. השופטים אמרו לו אתה אמרת שזה בכלל הייתה פליטת כדור, ובסופו של דבר לא הקלו בעונש שלו.

- מצב שקרוב להגנה עצמית אבל לא הגנה עצמית - צורך או כוח.
- מצב של מצוקה קשה נפשית עקב התעללות - כרמלה בוחבוט.

קודם בודקים את סעיף 34 ח' ← יזוכה מחמת שפיות אם הוא נופל באי שפיות של פסיכוזה. אם הוא לא עומד בתנאים של 34 ח' ← הולכים לבדוק את סעיף 300 א.

ב. בזמן הדין- הוא הופך להיות לא כשיר, לא מתקשר עם הסביבה, הסגור לא מבין את ההליך. הסגור יבקש הפסקה של ההליך לפי סעיף 170 לחוק סדר דין פלילי. סעיף 171 לחוק סדר דין פלילי - קובע שאם הסגור חושב שלמרות שהנאשם לא מתקשר אתו הוא יכול להביא לזיכוי הנאשם והוא מבקש להמשיך את ההליך בלי הנאשם. בית המשפט יכול להתיר את זה, ובשלב מסוים הוא רואה שהתיק הולך לכיוון של הרשעה הוא יעצור א ההליך ויחדש את ההליכים כאשר הנאשם מבריא.

3. רצייה סעיף 34 ז'-

רציה הכוונה רצון לא היה לי רצון לבצע את העבירה. זה מצב שמישהו שפוי שאין לו בעיה של כשרות נפשית אבל קרה לו איזה משו פיזי פנימי או חיצוני שגרם לו לבצע את העבירה. לדוגמה : סהרוריות, אפילפסיה, בלמים באוטו לא עובדים. זה לא מצבים של בעיה נפשית, זה בעיה פיזית אך לא נפשית. במצב הזה אם אותו אדם מוכיח שלא היה אפשר להימנע מכך מראש הוא יכול לזכות לפטור לפי הסעיף הזה.

סעיף 34 ז"ד הוא לא רלוונטי רק לרצייה אלא כניסה למצב וכניסה להתנהגות פסולה למשל שיכור. סעיף 34 ט' מדבר על שיכרות. אם מישהו סימם אותי ועל כך התנהגתי ככה אז אני אקבל פטור. אך אם אני הכנסתי את עצמי למצב הזה השתכרתי מרצון לקחתי סמים מרצון אז לא אקבל פטור מעונש. מה שהוא כן מקבל בסיטואציה הזו אי אפשר להאשים אותו בעבירות שדורשות כוונה. כמו רצח.

מכוונה זה יורד לאדישות. אדם שנכנס מרצון. (לדוגמת השתכר מרצון).
דוגמא: גבר משתכר, הוא חוזר הביתה רוצח את אשתו, בסיטואציה הזאת אם הוא היה שיכור יהיה קשה להוכיח את הכוונה שלו, ולכן האחריות שלו תרד לעבירה של הריגה ולא עבירה של רצח. לא יהיה כוונה אלא אדישות.

מקרה מספר 1:

דני הוא בחור שסובל מהפרעה נפשית הסובל מאובססיה להצתה. בהגיעו לגיל 17 קיבל דני זימון ראשון ללשכת הגיוס הוא נתקף בלחץ והתקשה לשלוט במעשיו והצית את הבניין הסמוך. בבניין לא שהה אף אחד פרט לעוזרת הבית של אחת המשפחות שהיא במקרה סבתו של דני.
הסבתא מצעה את מותה. כעבור שנה וחצי מתחילה הפרקליטות להעמיד לדין את דני בעבירות של הצתה ושל רצח לפי סעיף 300 א' 1 לחוק העונשין.

דונו בטענות הצדדים:

דני בן 17- הוא כשיר לדין בשל גילו, בבית משפט לנוער.
סעיף 34 ח' האם קרה בזמן ביצוע העבירה. הוא לא לקה בדחף לווא כיבוש כי זוהי הפרעה נפשית ולא מחלה נפשית. לכן הוא לא יכול לקבל זיכוי מחמת אי שפיות מהלכת ואחונן.
אם מישהו סובל ממחלה נפשית חמורה = זיכוי.
בסיטואציה הזאת זה לא תופס ולכן נבחן את סעיף 300 א'.
דני היה כשיר בזמן ביצוע העבירות אך בדיון הוא לא היה כשיר אז הוא יבקש הפסקת ההליך עד שיביא.

מקרה מספר 2:

פסיה חולה במחלת האפילפסיה הניתנת לשליטה באמצעות תרופות הרגעה. פסיה נטלה את התרופות באופן סביר באחד הימים שכחה לקחת את התרופה אך לא שבה לביתה גם שגילתה על כך כי מהירה לעבודה.
פסיה נהגה ברכבה לעבודה, שהגיעה לצומת מרומזרת איבדה את ההכרה, והרכב המשיך בנסיעה ברמזור אדום. רכבה של פסיה פגע בהולך רגל שנפצע קשה כתוצאה מההתנגשות לאחר התאונה פסיה התעוררה הבחינה בפצוע, נבהלה ועזבה את המקום.
פסיה תטען 34 ז' – לא בעיה נפשית אלא בעיה פיזית.
התביעה תגיד – שהיא הכניסה את עצמה למצב התנהגות פסולה בשל כך שלא נטלה את התרופות והיא לא יכולה לזכות בפטור.
אם היא הייתה נדרשת בעבירה של כוונה אז אי אפשר לייחס לה את זה, אז זה יורד לאדישות.
בזמן שהיא הפקירה אותו, זה מצב שהיא לא יכולה לטעון 34 ז' כי היא הייתה בהכרה מוחלטת. בסוף הוא מת מפצעיו, ונידונה להריגה.